46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 451 Կ. ՊՈԼԻՍ, 7/20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԱՐՈՒԱ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Մայր մատուռ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅՕՐԵՐՈՒ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
اداره‌خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	100 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր	13 »

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

17 ՐԷՅԷԼՊ. 7 ԹՐԵՐՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 13.8

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՎԷՊՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Ա.

Վէպը ամենէն աւելի մշակուած, ամենէն աւելի սիրուած, ամենէն աւելի ժողովրդական սեռն է Ֆրանսական Ճոխանակակից գրականութեան։ Գրեթէ միւսներն բանն է միւս գրականութեանց մէջ։ Մեր ժամանակին գերազանց գրական սեռն է։ Դպրոցին գրաբեղանիներուն վրայէն կ'ընտանենան վիպասաններուն հետ, ու կը սովրին զանոնք սիրել։ Գործաւորը ոչխատանոց կը տանի իր հետ իր վէպի հատորը։ օրիորդն իրենն ունի իր անարքենոյ։ անկէ հատ մը կը գտնես փաստաբանին գրասենեակին մէջ ու վաճառականին գրասեղանին վրայ, և մինչև եկեղեցականը, ամէն լուրջ մարդիկ ունին նախամեծարած վիպագրն ունին։ Ինչու համար գրականութեան այս սեռին գտած այս մեծ ընդունելութիւնը։

Նախ և յառաջ, հնագոյն ժամանակներէ սկսեալ՝ մարդիկ սիրած են գեղեցիկ պատմութիւնները, առասպելները, արկածալի զրոյցները։ Դիւցազնավէպերը զբօսանքն են ազգայ մանկութիւնը։ Մինչեւ դարու դիւցազներգութիւնը արդի ժողովրդոց օրրանին չուրջն ա՛յն եղած են ինչ որ Ռոմանս և Մանգոպոպս եղած են նախնի Հնդիկներուն, Իլիական և Ոդիական հին օրերու Յոյներուն՝ Գողթան Երգերը մեր նախահայրերուն համար։ Գրականութեանց սկիզբը, բանաստեղծներու, ինչպէս նաեւ ժողովուրդներու, երեւակայութիւնը կը յափշտակուէր այն հրաշալի աւանդութիւններէն որք կը պատմուէին, դարերու մէջէ, վաղնջուց ժամանակներու հերոսներուն, անոնց քաջագործութեանց, վայրի դաշտանց ու թշնամի տիրաններու վրայ անոնց տարած յաղթանակաց մասին։ Սիրելի էր մտաց առէջ պատկերել այդ վեմ գործքերը, ու դիւցազնավէպը (Épopée) ծնած էր։

Բայց քիչ քիչ մարդկային միտքը, փորձառութեամբ հասունցած, կը կորսնցնէր իր ցնորքներն ու խանդը անցելոյն մարդոց նկատմամբ, զրոյ կ'սկսէր ուսումնասիրել ապի հանդարտութեամբ և բանաւորութեամբ։ Պատմական ճշմարտութիւնը կը ջանար որոշել ինչ որ կայ դրական անցելոյն աւանդավէպերուն տակ, և, մարդկային իրողութեանց մեկնութեան մէջ, մեկդի կը թողուր հրաշալին ու զերբնականը՝ դէպքերու բնական ու բանաւոր կապակցութիւնը փնտռելու համար։ Պատմութիւնը, ծնած, կ'ուզէր խօսիլ մանաւանդ մարդուն բանականութեան քան երեւակայութեան։ Բայց այս տարօրինակ կարողութիւնը ասով իր իրաւունքներէն չէր ուզեր հրաժարիլ։ Ինքզինք յաղթուած չէր համարեր։ Գիտենք թէ մարդուն մէջ երեւակայութիւնը բաց ձգուած դուռն է անդրագունին, տեսլականին, կարելոյն վրայ. պատկերներու դէպ ի՞նչ է այն զոր անցնիւր ոգ կը կրէ կամ կը սիրէ փոխադրել իր մէջ՝ հոն իրական կամ իտէական պատկերներու մէջ կրկին տեսնելու համար ինչ որ կը սիրէ կամ սիրած է, ինչ որ կ'երազէ կամ երազած է, հոն ինքզինք գտնելու համար այնպէս ինչպէս որ է կամ կ'ուզէր ըլլալ։ Ուստի և ճշմարիտ պատմութիւնը երեւակայուած պատմութիւններու համար մարդուն ճաշակը չէ՛ նուազեցուցած, ու Կիլիայի քով իբրև քոյր մը քալեց միշտ կեղծեաց Մուսայն, յաճախ տակաւին շատ սեղմով փարած անոր ու սիրելով դեռ չփոթուիր անոր հետ։

Մարդկային միտքը պէտք ունի իրական կեանքի անձուկ շրջանակէն դուրս ելնելու. մտացածին ցնորագեղ պատկերներ պէտք են իրեն զինք զբօսցնելու, զինք դիւթելու, զինք մխիթարելու, իրեն գրգիռ կամ նիրհ տալու համար, կամ թէ լաւագոյնս տեսնել տալու իր շուրջը, ընկերութեան բաւիղին մէջ, խորքին մէջ այն հոգիներուն որոց կը պատահի ամէն օր։ Այդ իսկ է վիպասանութեան կոչումը։ Հետեւաբար հաստատուած է ան գրականութեան դաշտին մէջ և մինչև իսկ հետզհետէ աւելի կարեւոր, տիրապետող տեղ մը գրաւած։ Բայց նաեւ կերպարանափոխուած է դարերու մէջէ՝ իւրաքանչիւր ժամանակամիջոցի փոփոխ ճաշակին լուսաւոյս յարմարելու, իւրաքանչիւր սերունդի սրտին ու երեւակայութեան պահանջմունքներուն համապատասխանելու համար։ Հրաշապատում ու առասպելական ըլլալէ յետոյ հնութեան մէջ, ասպետական, այլաբանական, զուարճարան ու երգիծական եղած է միջին դարու մէջ, ինչպէս կը տեսնուի Վարդի ու Ատսէխ հռչակաւոր Վէպերուն և նմանեաց մէջ։ Ռապլէի Կարգանչիային ու Բանգարոխէլին մէջ դարձեալ երգիծանքը կայ, Վերածնութեան ընկերութեան ճարտարօրէն քաղաքական ու զուարճալի ստգանքը։ Տասնեւեօթներորդ դարուն մէջ, վէպը հովուերգական է ու նրբօրէն օիրաքանական՝ ազնուականաց չղոմախաս ընկերութիւն մ'զբօսցնելու համար, կամ, Թատրոնին հետ, կ'երթայ քաղել իր նիւթերը և հերոսները դասական հնութեան յիշատակներուն մէջ, միշտ՝ սակայն՝ Կիւրոսի, Կասանդրայի, Կղեոպատրայի, Տելեմաքի հնօրեայ անուանց տակ նկարելով բարքերը ժամանակին ազնուապետական ընկերութեան։ Արդի աշխարհին մէջ, ժողովուրդը դեռ չէր ծնած։ Բայց արդէն, տասներուերորդ դարուն, փիլիսոփայական ոգին կը զարթնու, և կը հետաքրքրուի բոլոր հարցերուն որք վերաբերութիւն մ'ունին ժողովրդեան բարօրութեան։ Ընկերութեան գաղափարը՝ ընդլայնելով՝ յովնդակ մարդկութեան համբիչ կը դառնայ։ Հիմա ալ ան՝ որ պարտի ուղղուիլ գրականութիւնը, զա՛ն պարտի ցոյցնել իր արտադրութեանց մէջ, զա՛ն պարտի առաջնորդել, լուսաւորել զինքն իր վրայ և իր ճակատագրաց վրայ։ Ու վէպը հրաշալի գործի մ'եղաւ «Հանրագիտակի» հեղինակներուն, Վոլթէռներու, Տիտրոներու, Ռուսսոներու, Մոնտէսքիէոներու ձեռքին մէջ, նախապաշարմանց դէմ պայքարելու, նոր ըմբռնումները ծաւալելու համար։ Իմաստասիրական վէպն էր, ընկերաբանական խնդիր մը մէջ դնող վէպը (Roman à thèse) որ լոյս կը տեսնէր Զորէյի, Գոնտիրի, Ռոսյէ եպիսկոպոսի, Կրեմնոնոյի, Պարպանոնոյի, Նոր Հելոյիզին մէջ, և նոյն իսկ Էմիլին՝ որ մանկավարժական վէպն էր։ Կ'զգացուէր թէ գրականութիւնը, իր հանրայական հանգամանաց շնորհիւ, պիտի կրնար իբրեւ բնական խողովակ մը ծառայել ժողովրդական խաւերուն մէջ թափանցել տալու համար ո՛և է գաղափարի ու տեսութեան, որ իր վերացականութեան մերկութեան մէջ անհպելի պիտի մնար մեծ հասարակութեան։ Միւնոն ատեն Լրագիր բարուց վէպը կ'սաեղծէր Ժիլ Պլասի մէջ։ Արդի ժամանակաց համար, գաղափարական վէպին ծագման վրայ կ'ամփոփեմ տեսութիւնս, ոչ միայն վասն զի գրականութեան գաղափարն՝ ընդլայնելով՝ յովնդակ մարդկութեան համբիչ կը դառնայ։ Հիմա ալ ան՝ որ պարտի ուղղուիլ գրականութիւնը, զա՛ն պարտի ցոյցնել իր արտադրութեանց մէջ, զա՛ն պարտի առաջնորդել, լուսաւորել զինքն իր վրայ և իր ճակատագրաց վրայ։ Ու վէպը հրաշալի գործի մ'եղաւ «Հանրագիտակի» հեղինակներուն, Վոլթէռներու, Տիտրոներու, Ռուսսոներու, Մոնտէսքիէոներու ձեռքին մէջ, նախապաշարմանց դէմ պայքարելու, նոր ըմբռնումները ծաւալելու համար։ Իմաստասիրական վէպն էր, ընկերաբանական խնդիր մը մէջ դնող վէպը (Roman à thèse) որ լոյս կը տեսնէր Զորէյի, Գոնտիրի, Ռոսյէ եպիսկոպոսի, Կրեմնոնոյի, Պարպանոնոյի, Նոր Հելոյիզին մէջ, և նոյն իսկ Էմիլին՝ որ մանկավարժական վէպն էր։ Կ'զգացուէր թէ գրականութիւնը, իր հանրայական հանգամանաց շնորհիւ, պիտի կրնար իբրեւ բնական խողովակ մը ծառայել ժողովրդական խաւերուն մէջ թափանցել տալու համար ո՛և է գաղափարի ու տեսութեան, որ իր վերացականութեան մերկութեան մէջ անհպելի պիտի մնար մեծ հասարակութեան։ Միւնոն ատեն Լրագիր բարուց վէպը կ'սաեղծէր Ժիլ Պլասի մէջ։ Արդի ժամանակաց համար, գաղափարական վէպին ծագման վրայ կ'ամփոփեմ տեսութիւնս, ոչ միայն վասն զի Եւրոպայի միւս երկիրներուն մէջ վիպասանութեան զարգացումը, բանաստեղծած կամ կրուած ազդեցութեամբ, աւելի կամ նուազ կը կապուի սեռին Գաղիոյ մէջ ունեցած ընթացքին։

Ռ. Ե. ՊԻԼԻՊՈՍԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

միմիայն «Մանզումէ»ի այն ընթերցողներուն յատուկէ, որոնք թիւ 431 էն սկսեալ Թերթ կը դնեն։ Աշխարհաբար Նարեկը բացէն պիտի չծախուի։

ՆՈՐԱՎԷՊ

ՄՈՒՐԱՑՈՒՄ

Ա.

Երեք տարիէ ի վեր նշանուած էր Աստուրենց Համբիկը՝ Մէրկերենց Անիկին հետ։

Երկու ընտանիք դրկից էին իրարու։ Աղջկան կողմը ընչեղ էր, մինչ տղուն կողմը իր շատ վատ նիւթականովը վար կը մնար միւսէն։ Բայց մամնայի այդ խտիրը, փոխանակ մեկուսացումի առնմանը դնելու իրենց միջեւ, մեկզմեկու մօտիկացուցած էր զիրենք. բան մը որ հաղուադէպ է մեր տոհմային— ընկերային տարօրինակ կարգ ու սարքին և տարականոն բարք ու վարքին մէջ։ Գնահատական համակերպում մը և փաղաքշական յոյսում մը չունեւորէն՝ ունեւորին մէն մի քսայքին և անոր յոխորտանքին, շատ անգամ կը բերան գոյացնել այնպիսի սերտ ընտելացում մը՝ այս երկու դասակարգին մէջ, կարկտելով այն խրամատը՝ զոր դրամը կը բանայ անոնց մէջտեղ։

Գրեթէ վիպային երանգներով նախշուած է Համբիկի և Անիկին նշանախօսութիւնը, է՛ն փոքրոգին այդ դրուագը կեանքին, ամուսնութենէն յետոյ։

Առաջները զիրար տղու սերով մը կը սիրէին։ Բնայթի, ընդոծին խառնուածքի հանդիսութիւն մը փրթթեցուցած էր երկուքին ալ սիրտին մէջ համակիր, համերաշխ զգացումի ծիլը։ Երկուքին ալ ընազդը՝ այդ մասին չէր խաբած զիրենք։ Թոթովուկ, միամտուկ ասուլիսին հեղասահ առուակի մը քաղցրիկ կարկաչին պէս կը հլեցար։ Ո՛չ մի գժտում, պժգում, ծամբռռում՝ մէկ մէկու դէմ։ Այն ինչ ձախող պարպայ մը, բոպէ մը գոնէ՝ խոժոռ յառուներով իրարու երես նայիլ տար, երկուքին ալ շրթներէն ո՛նմիջապէս ինքնաբերաբար թռող արձակ ծիծաղ մը կը սրբագրէր ամէն բան, և կը մոռցուէր ամէն բան պինդ ողջգրուքիւմ մը մէջ, փիլազարում որ երկու մատաղ ընձիւղներու աշնուաշ շարպապառումը կը յիշեցնէր։

—Մեր Համբիկին տուէ՛ք ձեր Անիկը։ խաչո՛ր՝ չա՛տ չնորհքով կը վայլեն իրարու։ կ'ըսէր մայրը, իր արտասանութեանը մէջ դնկալի չեղտ մը աղաղականքի, որ չա՛տ կը մօտենար պաղատանքի։

—Ինչ կայ... կուտա՛նք, ինչուն է նէ... կը փոխարինէր աղջկան մայրը, շատ բարձրէն եկող արհամարհանքի քմծիծաղ մը պատցունելով պուկանքներուն վրայ։

Երկու մանուկները՝ սարքած խաղերնուն տաք մէկ մէջտեղն, կը սթափէին յանկարծ այդ փոխանակուած խօսքերէն, և խոշոր վաւաքուն աչքերէ ալացող ակնարկներու՝ ուր դեռ հրայրքի տարբացումը չընդնդմարուիր՝ զիրար խաչատում, մանկական չենչոց ժպիտ մը ժուռածումը նուռ չրթներնուն վրայ և չիկնոտ շառագնանքի թեթեւակի հպանցումը Թոմպալ Թուշերնուն վրայէն, շատ լաւ կը բացատրէին ինչ որ կը յուզուէր տարփոտ տրոփէ դեռ զերծ՝ իրենց «տղէկի» լանջքին տակ։

Այն տեսն Համբիկ ութ տարեկան էր, և Անիկ վեց։

* *

Օր մը, Անիկ իրենց ան պարտիզամէն վար նայած տեսն, չի կրցաւ պահել իր հաւասարակշռութիւնը, և հեռելի գահավիժում մը սալարկին վրայ՝ անխուսափելի էր, երբ անդիէն Համբիկ նշմարելով ահաւոր վտանգը, սարսափէն դեմ դեղին, թռաւ, բանեց թեզանիքէն, և իր մանկական մարդոյ ուժին ամփոփումովը կարող եղաւ ազատել զանի։ Արցունքներով բացատրեցին զգացածնին, և ա՛լ աւելի թունդ վերաբերում մը ունենալ սկսան անկից ետք իրարու նկատմամբ։ Աղջկան ծնողքը տեսած էին տարիկ, և մտածած՝ տղուն դիւցազնական արարքին համար։

—Իրաւքնէ՝ դէշ չէ սա՝ Համբիկը՝ մեր Անիկին համար, ըսած էին, իրենք ալ կարծես չի հաւատալով կամ թերահաւատելով իրենց ըսածին վրայ։

Բ.

Համբիկ դժբաղդութիւնն ունեցած էր կանուխէն կորսնցնելու իր հայրը։ Մեստի նետուեցաւ կեանքի պայքարին մէջ այն պահուն՝ ուր իր համահասակները դեռ վէգ կը խաղան։ Թերեւս թոռ զուց իր թաղի նախակրթարանին չերեք որ կերակուրը հրաժարուեցաւ։

—Օ՜օ՛, կը գուշակէի արդէն որ համեղ խորտիկներ բաներ պիտի պատրաստէք. մե՛ղք որ ժամանակը ուշ է և պիտի չկրնամ հանգիստ ճաշել բացագանչեց քահանան։

—Տէր ողորմեա, հոս կը մնաք տէր հայր, օտար տուն է... այս գիշեր բացառաբար այսպէս կ'ընէք, ինչ կ'ըլլայ։

—Չէ, չ'ըլլար, տունէն կ'սպասեն,

—Տէր հայր, կը վախնաք որ հոս անհանգիստ կ'ըլլաք... յարեց էֆէնտիին քոյրը։

—Քա՛ւ լիցի աղջիկս, տունը չէն գիտեր, անոր համար։

—Կ'երեւայ թէ տէրպապան ալ տղուս պէս դուրսը մնալէն չախորժիր, ըսաւ տանտիրուհին ժպտունակ։

—Աղամանեան-Բուսակեան դրամատունն ալ անանկացաւ, հէ՛, որուն մարքէն կ'անցնէր, ըսաւ նոյն պահուն կլորիկ դրամօժիտի դումար մը որուն համար ձեռքը խնդրողներ չէին պակսեր։

Եւ սակայն ամէն անգամուն ալ Օր. Հասանքեան մէկ մէկ պատճառ կը գտնէր մերժումի. իր մտաբիպարն էր երիտասարդ մը ընտրել իրր ամուսին, որ քիչ շատ գրականութենէ հասկնար, և բաւական ալ զուարթ ըլլար...։

Թերթերուն մէջ երբեմն կը հանդիպէր յօդուածագիրներու, բայց անոնց մէջ ամէնէն աւելի քրոնիկագիրի մը յարած էր որ միշտ լուրջ յօդուածներու տակ կ'երեւէր։

Օղիին «փառք հօրդ» ուարտեղէն վերջ սեղանատուն իջան։ Որքան ալ վճռական բանաձեւեր չէր կրցած գործածել տէր հայրը իր փափուկ դերին նկատմամբ, այսուհանդերձ յուսադրեր էր երիտասարդը, —որ ապահովապէս այդ բանին վրայ չէր խորհեր հիմայ,— վճռականը, տեսնելով որ լռութիւն կը տիրէր սեղանին վրայ, մինչ ինքզինքը կ'ուզէր որ զուարթ ըլլար սեղանատունի կեանքը...

—Լեցի՛ր, այո՛, պատասխանեց տէրտէրը։ բայց կ'ըսեն որ կեղծ սնանկութիւն է եղեր.

—Տասը հազար մը «ներս նետած» ըլլալու են, կ'ենթադրուի կոր։

—Դիտեմ. չիտակը աղուոր գործ. ըսելիք չկայ։

—Եղբայր, «ներս նետելը» ինչ է, հարցուց միամտորէն Օր. Նունիկ,

—Քա՛ւ խելքդ չի հասնիր ասանկ գործերու, դուն սա գաւաթը լեցո՛ւր նայիմ։

Բայց տէրտէրը օրիորդին հարցումին գոհացում տալու համար, գինիով լեցուց գաւաթը և պարպելէն վերջ, ըսաւ.

—Աղջիկս, սնանկութիւններու մէջ խարդախն ալ կայ, պատուաւորն ալ կայ. կը պատահի որ առուտուրի մարդ մը գործերուն ձախորդութենէն ծանր կերպով վնասուի և օր մը՝ ալ վճառատունը փակել ստիպուի եղած ապրանքին կամ գտնուած դրամին իրական արժէքին ու կարեւորութեան համեմատ, հարիւրին այս ինչ չափով իր առնելիքներուն գոհացնելով. ասիկայ պատուաւոր սնանկութիւն կ'նայ նկատուի. այս պարագաներէն դուրս եղած սնանկութիւնները աւելի կամ պակաս ստահնամի խարդախութիւններ կ'ենթադրուին. Աղամանեան և ընկ. տան գործն ալ այս կարգէն է, մարդիկը չահեցան, քանի մը կորոյ կալուած գնեցին, իրենց կնոջը վրայ դարձուցին և այսօր ալ սնանկացան... հրապարակի վրայ ո՞վ կը հաւատայ տասնց՝ իրենց վիճակը արգահատելի ցոյց տալերնուն... այդ կալուածները այսօր «Լաւրի մէջ» տասը հազար ոսկի կ'արժեն. իլմի ասոր «ներս նետել» կ'ըսեն։

ՀՈԳԵՋԱՒԱԿԸ

(Պոլսահայ կեանքէ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ.

Տէրտէրին և վճառականին առանձնանալէն քիչ մը վերջ, մանկամարդ աղջիկ մը ներս մտաւ սենեակէն և քահանային ձեռքը համբուրելով ինց օղիին տփէն պատրաստել տալ։

Նիւար, նրբաւարտ հասակով չնորհալի աղջիկ մըն էր Նունիկ, վճառականին քոյրը, դէմքը բրնձափոշի թեթեւ գզուանքով մը։ Իր պարկեշտութեան և սիրունութեան կը միացնէր

—Շնորհակալ եմ տէր հայր որ գիս լուսաբանեցիք այս առթիւ։

Եղբայրը ճաշի տակ գործի խօսակցութենէ նուազ խօսորժոյ՝ կը թուէր չի հեռեւիլ այդ խօսակցութեան՝ գլխիկոր իր ճաշը ուտելով։

Սեղանին վրայ իրենց սուրճը առնելէն և միեւնոյն տանն օրան լուրերուն վրայ աչքն ձախէն իրենց կարծիքը յայտնելէն վերջ, տէրտէրը հրաժեշտ առաւ խոստանալով առաջին առթիւ վերստին այցելել և նախապէս իր ապարած կառքը մատ որ սրարշաւ դէպի Բերա սկսաւ ընթանալ։

ԺԵ

Մարգար էֆ. ին իրենց հանդիպած օրէն, Աստղանները կար կարելու, տեղ ծեծելու դժուարին աշխատութիւնները տարեր էին։ Քիչ քիչ ոգեւորութիւն մը, զուարթութիւն մը սկսեր էր ներս մտնել այդ տրտմատեսիլ տունէն, ուր կեանքը երկար տանն անշարժութեան էր դատապարտուած։

(Շարունակելի)

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ

թարգմանեց ԳՈՒՍԻՍ

«Մանզումէ»ի 431 ուրբաթ օրուան թիւէն սկսեալ սկսանք հրատարակել իբր Թերթօն՝ «Մանզումէ»ի երրորդ երեսին մէջ։

(ԽՆԱՄՈՎ ՊԱՀԵՑԷՔ Թիւերը)

նագրական հանգամանք մը ստացան։ Սակայն արքունեաց արփուշտ հասակին Թեւակոխումը յորդան տուած էր իրենց ներսիդին հրայրալից կիրքերու ուռուցեալներ որոնց բնական թերութիւն՝ ան երեւնի չուշանի ներկայութիւնով օծուն, հանգուչիկ, հանդարտիկ, աճող անգիտակ սերը՝ խաղաւան խլիրտ մը կը խաղցնէր իրենց էութեան ալքերուն մէջ։ Համբիկի մօրը սրատեսութենէն չվրիպեցաւ այդ։

—Բեզի պիտո՛ր նշանիմ եավրում, Անիկը ի՞նչպէս է... քեզմէ աղէկին տալու չե՛ն եա..., ըսած էր ան օր մը մեղմօրէն ու մեղկօրէն չոյելով իր տարղուն ճակատը։

Քանի մը կեղծ ընդվզում զուկին կողմէն այդ հոգեխոիրդ առաջարկին հանդէպ, և ապա բարեհամբոյր համակերպում։

Խօսք-կապի համար մարդ գնաց աղջկան տունը։ Կրկնել չի տուին և նշանուքը կատարուեցաւ անակնուեալի արագութեամբ։

Գ.

Ձի՛ղ երեք տարիներ սահած էին իրենց նշանախօսութեան վրայէն։

Համբիկ, այդ երեք երկար տարիներու հոլովումին մէջ, յար ակնկալոյց իր ապագայ երջանկութեան արփիճանանչ հեռանկարին, չե՛ղ ձգուեցաւ իր նպատակին։ Ներսում մղում մը աւելի թափ կուտար իր տենդատ գործունէութեան, որուն չնորհիւ յաջողեցաւ վերջնականապէս ամուր կըռուանի մը վրայ խարսիլ իր առեւտրական գործառնութեանց հիմը։

Մտաբուտ էր ա՛ն բարեբասակ օրը՝ ուր հարսնիքի հրապուրտ հիրիկը պիտի կապէր իրենց ճակատն՝ երինուեակ նարօրը։ Ձոխ պուոյքը պատրաստուած էր տղուն կողմէն։ Տասնչինգ օր մնացած էր այդ օրուան, երբ... գիշեր մը, Համբիկի մթերանոցէն յեղակարծ ծագած հրդեհ մը լափիլզեց անոր ամբողջ ապրանքը։ Գերմարդկային ճիգով տակաց հէք տղան՝ բաղդին այդ չառաջուն ապտակին։

Իբրեւ բնական հետեւանք այդ մեծ ձախորդութեան, չուշացաւ խղումը։ Երեք օր վերջը, առտու մը մայրը, նշանուքի ծրարը իր ատենը դրան ետեւն նետուած գտաւ։ Զարմանալու բան չի կար։ Լոկ նիւթական փոթրամութեան անմիտ նկատողութեան վրայ հիմնուած նշանախօսութիւն մը պիտի խզուէր և «չեղեալ» պիտի նկատուէր հարկաւ՝ այդ չոշղղուն հանգամանքին յանկարծօրէն նսեմացումին առնչեւ։

—Մեր աղջիկը կրակը նետելու չենք ե՛... Այդ եղաւ անգութ և անարամաբան արդարացումը աղջկան ծնող-

քին, որուն՝ այդպիսի կենսական ու նուիրական հարցի մը մասին՝ արձակած որոտընդոստ գոռին հանդէպ, ճի՛կ մընալ չի կրնար հանել աղջիկը. ինք ինչ հեղինակութիւն ունի եղեր ատոր մէջ։ Թո՛ղ համակերպի ու լռէ՛...։ «Որդւոց որդի» նուիրագործուած նախապաշարում մը հեստել չի տար զաւակին՝ ծնողական այդ բռնաւորի դէրին դէմ։

Զո՛հ մը այս կողմէն, և զո՛հ մը այն կողմէն...։

Գերագոյն ընկճումի մը տակ կքեցաւ Համբիկ...։ Երջանկութեան փլուզում մը զգաց իր ներսիդին...։

. . . . . .

Եւ առաւ մը, խեղճ մայրը հեռաւեալ գիրը գտաւ տղուն սենեակին մէջ, ուր ինքը չի կար։

«Պաշտելի մայրիկ,

Հարուածը ուղղակի սրտիս ընդունած եմ։ Իմ ապրանքներուս մոխրացումէն յետոյ ունեցայ բոլոր լաւատես ակնկալութիւններուս ալ մոխրացումը, որուն տակ թաքուն մնացած արդար բարկութեանս մէկ կայծը, նկատելով որ կրնայ բռնկիլ մէկ օր, ցորչափ մնամ հոս, ակամայ ատիպուեցայ բաժնուիլ քեզմէ։

Ուրեմն, տաք տաք արցունքներով համբոյրներ կը դրոշմէ ձեռքերուդ վրայ, և մնաս բարով հուսկ հառաչը կը պոռթկացնէ իր հոգիին խորերէն՝ ձեզ՝ քու տարաբաղդ որդիդ, զոր՝ ատա՛ղ, չի պիտի տեսնե՛ս այսուհետև...»։ ՀՐՈՒՇԱՆ

Սկիւտարի։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԱՆՐԱՅՈՒԻԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Մ. Մորկան և իր ընկերակիցներէն մին՝ Մ. Պաքոն հոկտ. 13ի գիշերը Ուաշինկդըն հասնելով, անմիջապէս ներկայացան Ռուզվէլդ նախագահին, որուն հետ տեսակցութիւն մը ունեցան։ Պատերազմական նախարար Մ. Թուիթ ալ ներկայ էր այն տեսակցութեան, որ կէս գիշերէն քիչ մը առաջ վերջացաւ։ Սակէ քիչ ետքը յայտարարութիւն մը եւաւ թէ հանքագործները համաձայնութեան մը եկած էին Ռուզվէլդ նախագահին հետ, անուանելու համար յանձնաժողով մը, որ պաշտօնը պիտի ըլլար կարգադրել հանքածուխի ընկերութեանց միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճը։

Յանձնաժողովին տուած որոշումը պիտի ընդունուի հանքաւէրերուն կողմէ, պայմանաւ որ իրենք ալ ստանան իրենց պահանջման գործադրութիւնը։ Յանձնաժողովը թուական մը պիտի որոշէ, ուրկէ սկսեալ գործադրութեան պիտի դրուին այդ որոշումները։ Յանձնաժողովը պիտի կազմուի զինուորական կամ ծովային չափագէտ մը, հանքագէտ ճարտարագէտ մը որ բարեկամութիւն կամ յարաբերութիւն ունեցած չըլլայ հանքաւէրերուն հետ Միացեալ Նահանգներէն Բէնսիլվանիոյ նահանգին սահմաններէն մէյմէկ դատաւորէ, անուանի ընկերաբանէ մը, և վերջապէս հանքերու շահագործման անտեսական և գործնական պայմաններուն յարմար անձէ մը։

Մ. Թորթելլին, Ռուզվէլդ նախագահին քարտուղարը, Մորկանի հրահանգով հրատարակած է ածխահանքերու վայրերէն անցնող երկաթուղիներու անօրէններուն կողմէ պատրաստուած տեղեկագրութիւն մը, որ մանրամասն վիճակագրութիւնը կ'ընէ հանքագործներու և իրենց միութեանց, ինչպէս նաև կը հաղորդէ տեղեկութիւններ՝ արդի վիճակին մասին։ Այս տեղեկութեան մէջ կը տեսնուի թէ, ներկայիս մէջ 17—20 հազարի մօտ աշխատող հանքագործներ կան, ու կ'աւելցնէ նաև թէ անոնց վճարուած թոշակը կը համապատասխանէ տեսնուած գործին։

Տեղեկագրութիւնը կ'ըսէ նաև։ «Հանքագործներու ընկերութեանց տօնօրէնները գիտեն հանքածուխին ստիպողական անհրաժեշտութիւնը, և կ'ուզեն չանք մը ընել ուշացնելու համար անոր արտադրութիւնը։ Բայց անոնք չեն ուզեր ատով իրենց վատահուած իրաւունքներուն մէջ զեղծում ընել, և մնաս հասցնել իրենց հանքերուն մէջ աշխատող գործաւորներուն։ Ասոր համար խնդրեցին Միացեալ Նահանգներու նախագահէն, յանձնաժողով մը կազմել, որ կարգադրէ ընկերութեանց միջեւ տիրող վէճը։»

Այս տեղեկագրութիւնը ստորագրուած է Միացեալ Նահանգներու գլխաւոր հաքաւէրերուն կողմէ։ Մանօթ Մ. Մեզէլ, հաւանականաբար պիտի հրաւիրուի Ուաշինկդըն, տեսակցելու համար Ռուզվէլդ նախագահին հետ։ Կը կարծուի թէ այդ պարագային, անմիջապէս պիտի ընգունի հանքաւէրերուն կողմէ եղած առարկութիւնները։

Սակայն Վիլքէսպարէն քաշուած հեռագիր մը, ասոր հակառակը խօսելով, կ'ըսէ թէ, Մ. Մեզէլ կը մերժէ իր կարծիքը յայտնել հրատարակուած տեղեկագրութեան պարունակած տարակուսութիւններուն մասին։ Կը թուի թէ, իր ամբողջութեանը մէջ այս տեղեկագրութիւնը իր ճաշակին չի համաձայնիր։

Հանքագործներէն մեծամասնութիւն մը՝ կը խնդրէ որ մերժուին ընկերութեանց անօրէններուն առաջակութիւնները, մինչդեռ ուրիշ մաս մը կ'ուզէ ընդունիլ։ Ամէն պարագայի մէջ, հանքագործները մեծ վատահութիւն ունին Մ. Մեզէլի վրայ, և գործն ամբողջովին անոր կը յանձնեն։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.

Վիլհէլմ կայսրը, որ Արեւմտեան Բրուսիոյ մէջ ունեցած իր կալուածներէն մէկը գացած է քանի մը օր անցնելու համար, այցելութիւն մը առաւ Երմէլանդ եպիսկոպոսին, Ֆրաուընպուրկի մէջ, Պալթիկ ծովուն վրայ հաստատուած գեղատեսիլ քաղաք մը, ուր ժամանակաւ Կոպերնիկոս կատարեց իր կանոնիկոսի պաշտօնը և ուր գրեց իր հռչակաւոր գրքերէն մէկը, աստեղագիտութեան վրայ։

Նորին Վեհափառութիւնը եպիսկոպոսին հետ ճաշեց պալատին «Ճերմակ Սրահ»ին մէջ, ուրկէ հիանալի տեսարան մը կը պարզուի Ֆրիշէ-Հաֆի ջուրերուն վրայ։ Հիացական շեշտերով խօսեցաւ Կայսրը եպիսկոպոսին ճաշեցուն ու կորովի առողջութեանը վրայ։

Կայսրը յետոյ յայտնեց եպիսկոպոսին իր նոր լուսանկարը նուիրելու մտադրութիւնը, փոխարէն այն լուսանկարին, որ զինքը կը ներկայացնէ իբր երիտասարդ իշխան մը՝ հրամանատարի համազգեստով։

Կայսրը մասնաւորաբար հետաքրքրքրուեցաւ հնօրեայ ճանապարհորդ ժամանակացոյցով մը, որ ատենով կը պատկաներ Հոհէնձոլէրնի կարդինալ եպիսկոպոսին, որ 1795էն մինչև 1863 կը վարէր Երմլանդի եպիսկոպոսութիւնը։

ՀԱԻԹԻ

Բօրթ-օ-Բրէնսէն կը հեռագրեն թէ՝ Միացեալ Նահանգներու դեսպանին նախաձեռնութեամբ, քաղաքին դիւանագիտական մարմինը պահանջած է որ Թշնամութեանց վերջ մը արուի, հաշտութեան բանակցութեանց դուռ մը բանալ կարելի ընելու համար։

Այս ձեռնարկը մեծ ուրախութեամբ ընդունուած է տեղւոյն բնակչութեան կողմէ, որ կը բաղձայ խաղաղութեան։

ՉԻՆԱՍԱՆԻ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Զինական կառավարական չրջանակներուն մէջ, նոր ոգեւորութիւն մը սկսած է տիրարձրել, Զինացի ազգ, ժամանակակից մեթոտներու համաձայն կրթութիւն մը տալու խնդրին մասին։

Վերջին ժամանակներս այս հարցը Ճարոնի համար առաջնակարգ մտատանջութիւն մը եղած էր։ Ճարոնացին միշտ նախաձեռնարկ գտնուած է բաղդատմամբ Զինացիին զարգացման խնդրին մէջ։ Ճարոնական վարժարանները կ'ողողուին Զինացի բազմաթիւ ուսանողներով, որոնք գունդագունդ կը դիմէին հոն, բարձր կրթութեան մը տիրանալու համար, ուսման ամէն ճիւղերուն մէջ։

Բայց ասոր հետեւանքով, շատ ժամանակ չանցած, սկսաւ միլիոնաւոր ծագիլ Զինացի ու Ճարոնացի ուսանողներուն միջև, Թոքիօի մէջ։ Ասոր համար է անա որ հիմա Զինաստան միջոցներու դիմել սկսած է առաջը առնելու համար այս անպատեհութեանց։

ՎԷՆԷՑՈՒԷԼԱ

Այն տարօրինակ կառակերգութիւնը որ երկար ատենէ ի վեր կը խաղցուի Վէնէցուէլլաի մէջ, այս միջոցիս կը դառնայ Բարաքսի շուրջը, մայրաքաղաքը այդ հանրապետութեան։ Ամբողջ ըմբոստներու խումբը գրաւած է Բարաքսը, և զօրավար Բասթրօ պարտաւորուած է կառավարութեան մայրաքաղաքը Լօս Թէք փոխադրել։ Նախագահը 4000 մարդոց գլուխը կը գտնուի Բարաքսի Հարաւարեւմտեան կողմը։ ուր յարձակում պիտի ընեն ըմբոստներու զօրավարները՝ Մաթօս, Մէնտօչա, և Բէրալէչա։ Հեռագիր կը ծանուցանէ նոյն իսկ թէ պայքար մը տեղի ունեցած է երկու կողմերուն միջև։

Ինչ որ ալ ըլլայ, կրնայ հիշդ համարուիլ թէ Բասթրօ զօրավարը վերջնականապէս կորսնցուցած է իր ուժը և նոյն իսկ եթէ յաղթական ելլէր ներկայ պայքարին մէջ, անկարելի պիտի ըլլար վերատին ամրապնդուիլ իր ուժերով. որովհետեւ ամբողջ երկիրը ըմբոստներուն ձեռքին տակ կը գտնուի։ Բասթրօ նախագահին համար իր իշխանութիւնը պահպանել ամէն կերպով անհնար դարձած է։

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Լոնտոնեան բազմաթիւ լրագիրներ կը հրատարակեն Բարեյոյսէն 14 հոկտ. թուականով ստացուած հետեւեալ հեռագիրը։

Երկու Անգլիացի սպաներ՝ որոնք կը պատէին Բարեյուսոյ քաղաքին չրջակայքը, հանդիպեցան երկու Հոլանտացիներու որոնք Քրիւկէր նախագահին ծննդեան տարեդարձը կը տօնէին։ Հոլանտացիները երբ այլընդայլոյ ձայներ հանեցին՝ սպաները ասկէ վիրաւորուելով, մէջերնին վէճ մը ծագեցաւ։ Անգլիացիներէն մէկը կռիւին մէջ գետին ինկաւ և ծեծ կերաւ։ Բայց անոր ընկերը սուրը քաշելով՝ Հոլանտացիները փախան։ Հարցաքննութիւն մը բացուած է։

ՄԷԿԸ ՈՐ 11 ՕՐ ԿԸ... ՔՆԱՆԱԾ

Ամերիկայի մէջ մեռելներու համար մասնաւոր չէնք մը կայ, ուր կը դնեն կասկածելի մեռելները, անմիջապէս թաղելու վտանգներէն զերծ պահելու համար զանոնք։ Թօմ անուն մէկը կը մեռնի վերջերս։ Մեռելը վերցնել եկած ատեն, զարմանքով կը տեսնեն անոր սենեակին մէջ թուղթ մը որուն վրայ հետեւեալը գրուած էր. «Թէպէտ մեռած եմ, բայց դիս մի թաղէք»։ Հետեւաբար մեռելը յետեալ չէնքը կը փոխադրեն, ուր մինչեւ 10 օր կը մնայ բժիշկը ամէն առտու կ'այցելէ խորհրդաւոր մեռելին, բայց կենդանութեան ոչ է նշան չդտներ անոր վրայ։ 11րդ օրը, իրիկուան դէմ, յանկարծ ելեկտրական զանգակը կը ձայնէ, ազդուելով մեռելին՝ դագաղին մէջ ըրած շարժումէն, անմիջապէս կը հասնի բժիշկը, ու ապշութեամբ կը տեսնէ որ մեռելին վրայ կենդանութեան նշաններ երեւան եկած են։ Մարդը 11 օր բան մը չուտելուն՝ դագաղին մէջ, չոփաղանց սկարացած էր և աչքերը փոս մը ձեւացուցած էին։ Խեղճը զոհն էր հիւանդութեան մը, որ «Քաթալէփսի» կը կոչուի և որ անխոհեմութեան հետեւանքով իր չատ մը զոհերը ունեցած է, ինչպէս հին ատեն նոյնպէս ալ ներկայ ժամանակներուս մէջ։

ԼՈՐԴ ՌՈԶՊԷՐԻ ԵՒ ԿԼԱՏԻՍԹՕՆԻ ՄԱՀԱՐԶԱՆԸ

Լորդ Ռոզպէրի վերջին օրերս այցելեց Կլասգօ և ի ներկայութեան հազարաւոր հանդիսականներու կատարեց բացումը այն մահարձանին՝ որ Ճօրճ Սքուէյրի մէջ կանգնուեցաւ Կլատսթօնի յիշատակին, քաղաքացիներուն կողմէ։ Երկար և պերճախօս ճառախօսութեան մը մէջ՝ Լորդը գովեց այն բարոյական և կրօնական բարձր յատկութիւնները՝ որոնցմով օժտուած էր այդ վարչապետը։ Լորդ Ռոզպէրի նոյնպէս ակնարկեց Կլատսթօնի քաղաքական և խորհրդարանական ասպարէզին մէջ ցոյց տուած անվեհերութեանը, կամքի վեհութեանը և և իր անձնական հանդուգն բնաւորութեանը։

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԷԼԿՐԱՏ, 17 հոկտ.—Սերպիոյ թագաւորը ընդունեց Վուիչի դահլիճին հրամարականը և գործն բանակին հրամանատար Զինգար Մարքովիչ զօրավարին յանձնեց նոր նախարարութեան կազմութիւնը։

—Նոր նախարարութիւնը սապէս կազմուեցաւ.—Զինգար զօրավար (Ճէզոք)՝ նախարարապետ, Մ. Թուսորովիչ (չափաւոր արմատական)՝ ներքին գործոց, նախկին նախարար Մ. Լազարիչ (չափաւոր ազատական)՝ արտաքին գործոց, Մ. Մարքնքովիչ (արմատական)՝ առեւտրական, Բաւլովիչ զօրավարը (չէզոք)՝ պատերազմական, Մ. Բաքէթովիչ (արմատական)՝ հանրօգուտ չինութեանց, Ռինդիչ (յառաջդիմական)՝ Դատական նախարար։ Կրթական, կրօնական և ելմտական նախարարները չփոխուեցան։

ԲԱՐԻԶ.—Օդերեւութաբան բրոֆէսէօր Էշտոխսովսքի կ'ըսէ թէ այս տարի յիսուն տարիի ի վեր նմանը չտեսնուած սաստկութեամբ ձմեռ պիտի ընէ։ Զիւնի փոթորիկներ և սառուցիկ հովեր պիտի փչեն։ Եւրոպայի ամէն կողմերը արտասովոր կերպով ձիւն պիտի տեղայ։

—Հանքածուխներու խնդրին վերաբերեալ հարցապնդումներու վիճաբանութիւնը երկուշաբթի պիտի կատարուի։

—Ֆրանսայի նախարարաց խորհուրդը։ որ այսօր Էլիզէի մէջ գումարուեցաւ, որոշեց 1903 յունուար 4ին կատարել Մերակոյտին մասնակի վերանորոգման ընտրութիւնները։

—Ֆրանսայի Մերակոյտին եռամեայ վերանորոգումը յառաջիկայ յունուար 4ին պիտի կատարուի։

—Նախարարապետ Մ. Բոմպ յայտարարեց թէ օրինագիծ մը կը պատրաստէ՝ կրօնական միաբանութեանց օրէնքին իբրեւ լրացուցիչ։ Կ'առաջարկէ պատժական արտաքսութիւններ՝ չհամակերպողներուն համար։

ԲԵՌԼԻՆՊՈՒՐԳ.—Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամտորֆի կոմսը Լիվատիա գնաց, ուր կը գտնուի կայս. գերդասանը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Քիչնէր Եգիպտոս ուղեւորեցաւ, ուրկէ Հնդկաստան պիտի երթայ՝ իր նոր պաշտօնին ձեռնարկելու։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ թագաւորը 1903ի առաջին ամիսներուն պիտի այցելէ Եւրոպայի քսնի մը մայրաքաղաքները։

ՀԱՄԲՈՒՐԳ.—Գերմանիոյ կառավարութիւնը երեք մարտանաւեր ղրկեց Վէնէցուէլլայի ջուրերը։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ցառաջիկայ երկուշաբթիէն սկսեալ (20 հոկտ.) Աւստրեւ-Հունգարական 100 քուրոնոց պանքնոտներ չրջաբերութեան պիտի հանուին 1902 յունուար 2 թուականով։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բէքիէն կը հեռագրեն թէ Պոքսքրներու նշանաւոր պետ Թուան իշխանը, որուն արարքներուն հետեւանքով մեծ տերութիւնները միջամտեցին, լքեալ ու կարօտ մնալով, Քուէն-Ֆոս նահանգը վաճառատան մը մէջ պաշտօն մը ընդունիլ ստիպուեր է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 18 հոկտ.— կը ծանուցանեն թէ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ, Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանսդաունի հետ պիտի բանակցի հարթելու համար երկու տերութեան մէջ գտնուող դժուարութիւնները, մանաւանդ Թէր-Նէովի և հիւսիսային արեւմտեան Ափրիկէի խնդիրները։

—Բորթուկալի թագաւորը և հանրապետութեան նախագահը փոխադարձ այցելութիւններ տուին։

—Լորտ Քիչնէր որ անգլիական դեսպանատունը իջեւանած է, կէս օրէն վերջ այցելեց Լուվրի թանգարանը և ներկայ գտնուեցաւ Ցունասատանի թագաւորին տուած մէկ ճաշին։ Լորտը երկուշաբթի (այսօր) Մարսիլիա կը մեկնի, դէպ ի Հնդկաստան ճամբայ ելլելու համար։

—Պատերազմը վերջացած է Հայտիթիի մէջ։

—Բասթրօ զօրավարը կը յայտարարէ որ 7 օրուան ճակատամարտ մը եւաք կատարեալ յաղթանակ մը ձեռք բերաւ։

ՖԼՈՐԷՆՍԻՆ.— Այսօր կատարուեցաւ բացումը՝ Պրանաչպուրկի Ֆրէսէրիք Կիյեսմի յիշատակին կանգնուած մահարձանին, նախագահութեամբ Վիլհէլմ կայսեր, որ ճառ մը խօսելով ըսաւ. «Ինծի վիճակած է խաղաղութեամբ վարել մեր նախորդներուն ժառանգը. բայց ինքզինքիս խաղաղասիրական գործունէութեան մը այն ատեն միայն կրնանք տալ, երբ մեր զաւակները հայրենիքի պաշտպանութիւնը ամենանուիրական պարտականութիւն մը նկատեն իրենց։

ՎԻԵՆՆԱ (պաշտօնական).— Աւստրիոյ արդարութեան նախարար Պառոն Սքէնա ֆոն Ռուտէն հիւանդութեան պատճառով դադրեցուցեր է իր պաշտօնէն։ Կայսրը անոր նուիրեց Լէոբոլտ պատուանշանին մեծ խաչը և պաշտօն տուաւ վարչապետ Մ. Քէօրպէրի անոր պաշտօնը կատարել։

ՊԷՐԼԻՆ.—Պօէր զօրավարները ամբոխին խանդավառ ցոյցերուն մէջ մեկնեցան այսօր՝ Տէվէթ դէպ ի Լա Հէ և Պօթա ու Տըլարէյ դէպ ի Պրիքսէլ։

ՀՌՈՄ.—Կը հաւատան թէ Պապը և Իտալիոյ թագաւորը մերժած են պօէր պէտերուն ունկնդրութիւն մը տալ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Շանկայէն եկած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Կայս. հրովարտակ մը արտօնած է Բարիզի ռուսերէնական դրամատունէն 45 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կատարել։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Կէս օրէն ետք, պալատին մէջ թագաւորին նախագահութեամբ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ որ 7 ժամ տեւեց և որուն մասնակցած էին բոլոր կուսակցութիւններու ներկայացուցիչները։ Թագաւորը իրեն վերապահեց որոշումը։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

18 Հոկտ. 1902

Ֆրանս.	3%	(3% Français)	100 15
Ռէժի		(Tab. Turcs)	360 —
Գոնսոլիտ.		(R. Turque D.)	28 55
Երկաթուղի		(Lots Turcs)	121 —
Պանք. Օթթ.	1 52	(Banque Ott.)	593 —
Ֆրանսվալ		(Transvaal)	151 50

ԱԾԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ
Թարգմանեց ՔԱՄԻՄ
ԿԱՐԴԱԼ ԵՐՐՈՐԴ ԼՐԵՍԸ
ԽՆԱՄՈՎ ՊԱՀԵՑԷՔ ԹԻԻԵՐԸ
21—120

ԹԷՎԱՖԻՀԱԹ

Պաղտատ վիլայէթի վալի վէք

—Սամսոն մէջ կատարուած պեղումներէն մաս մաս երեւան կ'ելլէ հնութեան մասի մը, որ Աթէնքի Պարթենոնէն աւելի մեծ է։ Ցարդ 20ի չափ սիւներ գտնուած են։ Տաճարին ողջակէզի տեղին արձանագրութիւնները կրող մասեր ալ այլն տեսնուած են, ինչպէս նաեւ ողջակէզներուն մոխիրները հղկին հետ խառնուած ըլլալով, գտած են գանձեր։ Պեղումները մեծ փութով առաջ կը տարուին։

—Հնագէտ Բրոֆ. Լամպաքիս Պոլիս գտնուած տեղն այլ և այլ ուսումնասիրութիւններ կատարեց քրիստոնէական հնութեանց մասին։ Թէնէրի մայր եկեղեցին խորանին տակ փոքր սիւն մը գտաւ որ հին ատենի եկեղեցիներու խորանին տակ եղած ջրհորներու վրայ կը դրուի։ և իրաւ ալ այդ սիւնին տակէն գտնուեցաւ ջրհոր մը։ Նոյն մայր եկեղեցիին գանձարանին մէջ պահուած եպիսկոպոսական թագ մը, որուն համար կ'ըսուի թէ Ոսկեբերանինն է, քննելով բաւ թէ Վրատանէն բերուած է։ Մ. Լամպաքիս Այվան Սէրայի կողմը մկրտութեան խաչաձեւ աւազան մը գտաւ, որ մեծացած է այն թուականներէն երբ ողող մկրտութիւնը տակաւին չէր ընդունուած։ Հնագէտ բրոֆէսէորը Այասոֆիայի մզկիթէն քանի մը նկարներ ու արձանագրութիւններ ընդօրինակեց։ Նաեւ ուսումնասիրութիւններ կատարեց Հայատար Փաշայի և Գասարգիլի կողմերը։ Իր կարծիքով Պոսֆանոսի ստորերկրեայ չէնքերը որոնք իբրեւ եկեղեցի ցոյց կը տարուին, ջրհեղեղներ են միայն։ Մալթէբի յունական եկեղեցիին մէջ գտաւ քրիստոնէական Ա. դարու ճարտարապետական մնացորդներ։ Մ. Լամպաքիս կ'ըսէ թէ Մալթէբէի հին տեղը բնակողները նոյն իսկ Բիւզանդիոնէն առաջ ընդունած էին քրիստոնէական կրօնքը։

ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ.—Պոսնացի Ահմէտ անուն անձ մը գորգագործութեան մէջ նոր դրութիւն մը հնարեր է որով 100ին 50՝ գործելի նիւթերէն և 100ին 25 ալ գործաւորական ծախքէն խնայողութիւն մը յառաջ կուգայ ելեղեր։ Հնարողը կ'առաջարկէ տէրութեան, մասնաւոր ամսականով մը նոյն միջոցը սովրեցնել Օսմ. այլ և այլ քաղաքներու գորգագործներուն։ Կ. Պոլսոյ Առեւտրական և Արհեստագիտական սենեակը որուն յանձնուած էր խնդիրը, նկատելով որ եթէ այդ գիւտով իրաւցնէ 100ին 75 խնայողութիւն մը յառաջ պիտի գայ գորգահիւսութեան մէջ, նոյն արհեստով զբաղողները այդ միջոցով ունեցած իրենց օգուտէն չահաբաժին մըն ալ հնարողին պիտի տան անպատճառ, և միւս կողմէ ալ նկատելով որ ուրիշ հնարիչ մը կրնայ աւելի չահաւոր միջոց մը գտնել և զայն գործադրելու ձեռնարկել, որով տէրութիւնը իր տալիք ամսականը բնականաբար պիտի դադրեցնէ նախորդ հնարողին, աւելի յարմար սեպեց հնարիչի արտօնագիր մը տալ այդ անձին, որպէս զի ազատ ըլլայ ան իր գիւտը գործադրելու և սովրեցնելու ամէն տեղ, և առանց անոր արտօնութեան, ուրիշ ո և է մէկուն հրաման չտալ այդ դրութեան ուսուցումին համար։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Կ. Պոլսոյ և շրջականներուն մէջ սեպտ. 8էն հոկտ. 5, մէկ չաբթուան մէջ, մեռած են 107 իսլամ, 64 քրիստոնեայ և 11 հրեայ։ Գումար 182 հոգի։

ՏՈՒԹՈՐ Գրիգոր էֆ.ի Եղիա անուն մէկու մը տուած դեղագիրը Գումգաբուի դեղագործներէն Տիրան էֆ. սխալ կը յիշէ։ Տուքթորը չինուած դեղահատները քննելով սխալ չինուած ըլլալը կը հաստատէ։ Դեղագիրը և դեղահատները ոստիկանութեան բժշկական դիւանին յանձնուած են։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ՄԵԾ ՍՐԿԱԾԸ

Բարաքէօյի կամուրջին ցաւալի արկածին մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հասնին։

Կամուրջին Պոլսոյ մասին և Ոսկեղջուրի կողմին դրամ հաւաքելու սենեակին տակի տուպային վրայ, Թնդանօթարանի ուսանողական գունտէն իրմիացի 13 տարու Ալի, նոյն օրը, ուրբաթ, արձակուրդ ունենալուն, զբօսանքի համար ձուկ կ'որսար, երբ կարթը կառչեցաւ տուպային տակի «Փիթա»ներուն տղան զայն ազատելու համար ծռեցաւ, բայց հաւասարութիւնը կորսնցնելով ծովը ինկաւ, որուն վրայ հոն եղողները սկսան պոռալ և անդին գրաւնուող նաւավարները օգնութեան կանչել։ Բայց այս միջոցին հոնտեղ ձուկ որսացող մը, Թօփհանէ բնակող Տրապիզոնցի Շաքիր, հագուստներով ծովը նետուեցաւ և ազատեց տղան որ խեղդուելու վրայ էր, որովհետեւ ծովը այդ տեղը շատ վտանգաւոր դիրք մը ունի։ Աղմուկներէն հասան ոստիկանները որոնք տղեկը բեռնանաւի մը վրայ առին։ Այս միջոցին էր որ անցորդները խնդրեցան կամուրջին դրամ հաւաքելու տեղին քովի վանդակորմին առջեւ, դիտելու համար արկածը։ բաղմութիւնը եռեւեռ խռնուեցաւ և երկաթ վանդակապատը որ իրարու կցուած կտորներէ կազմուած էր, և գուցէ լաւ միացած չէր իրարու, խորտակուեցաւ 6 մեթրի չափ մասէ մը և դիտողներուն առաջին կարգին վրայ գտնուողներուն հետ միասին ծովը ինկաւ։ Բայց ամենքը ծովը չթափեցան։ շատերը ինկան բեռնանաւերուն վրայ, ոմանք հոն գտնուող լաստի մը վրայ և վիրաւորուեցան այլեւայլ կողմերէն։ Իսկ ծովը իջնողները ազատուեցան արդեն ազատող Շաքիրի, որ դեռ ծովուն մէջն էր, և ուրիշներու կողմէ։

Գալով մեռեալներու կամ խեղդուներու եթէ կան իսկ, զանոնք որոշել կամ գտնել դժուար է որովհետեւ տեղը տղմուտ է և ճահճանաւ։ Իսկ իջնող սուզակներն ալ դեռ որոշ բան մը չեն կրցած յայտնել այս մասին։

Ծովը իջնողները են։

1. Քսաթի 50 տարու Եէնի Մահալէի մէջ ծխավաճառ։ Ասիկայ տուպային զարնուած ըլլալով մէջքէն և ձախ թեւէն վիրաւորուած է։

2. Եահիա, 11 տարու, Զուքուր Զէշմէ բնակող ձախ աչքէն վիրաւորուած։

3. Իսա 11 տարու, ճակատէն վիրաւորուած։

4. Պահրի, 8 տարու, Սղերդցի, փորէն վիրաւորուած։

5. Ավրամ, 13 տարու, Ամի Մուսլուք բնակող, և Վասիլ անուն կաթնավաճառի մը տղան ձախ սրունքին ծունգէն կտրած է։

Իսկ զանազան թեթեւ վէրքեր ստացան.

6. Ալի, 7 տարու, Սղերդցի։

7. Ահմէտ, 8 տարու Իշենպօլացի, Թնդանօթարանի ուսանողական գունդէն։

8. Ահմէտ, 10 տարու Ինէպօլուցի, նոյնպէս։

Ինչպէս կը տեսնուի իջնողներուն գրեթէ ամենքն ալ տղայ են։

Վիրաւորները թէեւ կամուրջի գլուխի և ուրիշ մօտակայ դեղարանները տարուեցան սակայն անոնք բժիշկի չգոյութիւն առարկելով չընդունեցին որով տարուեցան Պէշիր Քէմալ էֆ.ի դեղարանը։

Վիրաւորներէն ամէնէն ծանրը Ավրամը ըլլալով որուն սրունքը կտրած էր, Կիւլհանէի հիւանդանոցը տարուեցաւ ուր նախնական պէտքերէ ետքանոր սրունքը դահի մէջ առնուեցաւ և

)(21)(

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ՔԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԿԻՍԻՄ

ՍՐՏԻ ԽՈՐԵՐԻՆ ԽՕՍՔ

ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾ

Աւա՜ղ այս ինչ փորձանք, ինչ վիշտ. ինչ վանգ է, խաւարը թող ծածկէ ամօթս ու մեղքը՝ խայտառակութիւնս, ինչպէս համարձակիմ՝ բերան բանալ երբ գոյժի ձայնս ստատիկ է ու բողոքի կանչուրտուս անառնելի։ Եթէ կարելի ըլլար հոգիս տեսնել, պիտի գտնէի զայն տգեղ, նուազած, թուլցած, ողբակոծի ցաւերէն վերջին աստիճան վարանած ու մեհենի պաշտօնեայի մը նման մրոտած ու զզուելի գոյնով աղտոտած. անոր համար որ միեւնոյն բանն է, թէ՝ թափօր պատկերի և թէ՝ մեղքի ախտերու ծառայելը։ Արդ ես այս կորսուելու ճամբան գնացի խաւարին հետեւելով, Բու ցանկալի բժիշկդ անկոս անապատ ամայութեանը դարձուցի, նման Իսրայէլի քահանաներուն զրոս կ'ամբաստանէր մարգարէն։

Գ. Եւ ինչպէս մարդ ըսեմ ինձ, երբ մարդներու դասակարգին կը պատկանիմ, ինչպէս բանական անուանուիմ, երբ յիմար անբաններու կցորդուած եմ, ինչպէս կանչուիմ տեսնող, երբ իմ մէջս եղած լոյսը մթնցուցի, և ինչո՞ւ հոչակուիմ զգայուն, երբ իմացականութեան դռները փակած եմ, ինչ բանով պիտի երեւամ իբր նկարագիր պատկերը Անեղծի չնորհին, երբ անձամբ մահացուցի հոգիս։ Նաեւ ո՛չ շարժական, ո՛չ ալ չնչաւոր կրնամ անուանուիլ, ո՞ւր մնաց հոգեկան կա-

ՄԱՐԴԱՇԱՄԱՐԻ

ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

60. Այն այրերն ու կիները որոնք Մարդաշամարը կատարուած լինցած տեղ մը կը գտնուին, բայց իրենց անունը արձանագրել չեն տուած, իրենց պատկանած թաղին կամ գիւղին իմամէն և Մուխթարէն, և ոչիսլամ հասարակութեանց գիւղի կամ թաղի Քահանայէն կամ Խոխամէն և Մուխթարներէն, իլմուխապէր մը առնելով պիտի ներկայացնեն, որուն մէջ նշանակուած պիտի ըլլայ իրենց կերպարանքն ու հանգամանքը։ Այդ իլմուխապէրները, Մարդաշամարի տեսչութեանց կողմէ մատուցուած յիշատակագիրին հետ, գաւառներու մէջ՝ Խառբէի Ժողովներուն, և Պոլսոյ մէջ՝ Քաղաքապետական Ժողովին կը յանձնուին, որոնք ըստ օրինի, վկաներու յայտարարութեանց վրայ, լիակատար քննութիւն մը կը կատարեն, և անոնց ինքնութիւնը հաստատելէ ետք, կ'որոշեն որ նորէն արձանագրութիւն կատարուի Մարդաշամարի Տոմարին մէջ։

Եթէ այս անհոգութիւնը բանաւոր պատճառի մը վրայ հիմնուած չէ —ինչպէս երկարաւոր հիւանդութիւն, բերդարգելութեան և թիապարտութեան դատապարտութիւն, անչափահասութիւն, յիմարութիւն, ցնդածութիւն, բանակին և ոստիկանութեան մէջ ըլլալ, Մարդաշամարէն դուրս գտնուած օսմ. քաղաքներու, օտար երկիրներու և ծովային հեռաւոր ճամբորդութեանց մէջ գտնուիլ— և կամ վերոյիշեալ բանաւոր պատճառներուն վրայ հիմնուած ըլլալով հանդերձ, նոյն պատճառներուն անհետանալէն երեք ամիս վերջն ալ ինքզինքն արձանագրել չեն տուած, այդպիսիներէն մէկ օսմ. ոսկի տուգանք պիտի առնուի և 3րդ յօդուածին համաձայն Օսմանիէ Թէզքէրէ պիտի տրուի. միայն թէ կիներն իրենց կերպարանքն ու հանգամանքը բացատրող թուղթ մը բերելէ և դրամական տուգանքէ ազատ պիտի մնան։ Անոնք որ իրենց առաջ բերած պատճառներուն բանաւորութեան վրայ կը պնդեն, եթէ իրենց այս առարկութիւնը, 59րդ յօդուածին մէջ ցոյց տրուած եղանակով, թաղին կամ գիւղին Իմամին և Մուխթարին, և ոչիսլամ հասարակութեանց գիւղին կամ թաղի Քահանային կամ Խոխամին, Մուխթարներուն և ծերերու ժողովին կողմէ գրուած և պատկանեալ թաղապետութեան կողմէ վաւերացուած վկայագրով մը չկարենան ապացուցանել, գաւառներու մէջ Խառբէի ժողովին, և Պոլսոյ մէջ պետական Խորհուրդին առջեւ պիտի ներկուին, և տրուած վճռին համաձայն, պետք եղածը պիտի գործադրուի։ Անոնց որ զինուորական ծառայութեան օրինական տարիքին մէջ գտնուելով, իրենց անձը պահած են անուններն Մարդաշամարի Տոմարին մէջ արձանագրել չեալու համար և եթէ ասիկա դատական վճռով հաստատուի, առանց վիճակի «գուրա» զինուորի պիտի առնուին, և հեռաւոր դրամական տուգանքէ ազատ պիտի մնան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԻՄՍԿԻԻՏԱՐԻ Ս. Խաչ եկեղեցիին Թաղ. Խորհուրդի համամատական մը-նացած անդամներուն ընտրութիւնը կատարուեցաւ երեկ ժամը 5ին նախագահութեամբ Մկրտիչ եպսկ Վեհապետեանի և ներկայութեամբ Թաղ. Խորհուրդի նորընտիր 3 անդամներուն Բարսեղ էֆ. Աւետիսեանի, Բարթող էֆ. Թէլեանի և Գէորգ էֆ. Թորգոմեանի։ Քուէարկութեան մասնակցած էին 334 հոգի, որոնց 192ը նամակով և 192ը անձամբ։ Քուէներու առաւելութեան կարգաւ Թաղ. Խորհուրդի անդամ ընտրուեցան.

1. Կարապետ էֆ. Բուլճեան 237 2. Մաքսուտ էֆ. Նարլեան 229, 3. Գառնիկ Ճէվահիրճեան 195, 4. Մարգիս էֆ. Տանձիկեան 137, 5. Յարութիւն էֆ. Ալթըբարմաղեան 179, 6. Դարեգին էֆ. Տէմիրճիպաշեան 103 քուէ։ Այս կերպով ամբողջացած են Թաղ. Խորհուրդի 9 անդամները։

ՊԱՆՏՐՅՈՒՅՑԻ Առաջն. Փոխանորդին կողմէ Թաղ. Խորհուրդի մը անդամներուն ցանկը ներկայացուած և անոր հաստատութիւնը խնդրուած էր Պատրիարքարանէն։ Ս. Պատրիարք Հօր անօրինութեամբ ներկայացեալ Թաղ. Խորհուրդը հաստատուեցաւ և Պատր. կոնդակով վաւերացուելով զրկուեցաւ Պանտրմա։

ՍՐՎԱԶԻ առաջնորդ Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոսի յանձնուած էր կրօն. Ժողովի կողմէ Կիւրինի քահանաներէն Տ. Յեսու Վարդապետեանի դէմ եղած գանգատները քննել և արդիւնքը հաղորդել։ Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոս նկատելով որ իր խրատներն ու յորդորները չեն զօրեր Տ. Յեսուի վրայ, հարկ դատեր է անոր մի ընդարձակ գիրը և Կիւրինի մի քանի անձանց ամբաստանագիրները Պատրիարքարան զրկել խնդիրը քննուելու համար յաւանի կրօն. Ժողովոյ։

ՄՈՒՐԱՏ ՁԱՅԻ Թաղ. Խորհուրդը գոհունակութիւն յայտնելով Երուսաղէմի միաբան և քնիկ Մուրատայցի Գասպարեան Տ. Վարդան Վ.ի ծառայութեանցը համար որով յաջողեր էր իր քարոզներով գիւղին վարժարանը ժամանակի պահանջման համաձայն բարեկարգ վիճակի մէջ դնել, խնդրեր է վիճակին Առաջնորդէն, որպէս զի յիշեալը քանի մը տարի գիւղին վարժարանին տեսչութեան պաշտօնը վարուստի խնդրուեր է Պատրիարքարանէն որպէս զի միջնորդելով Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին մօտ, արտօնութիւն ձեռք բերուի Տ. Վարդան Վրդ.ի Մուրատ Ձայ մնալուն, որուն պաշտօնին հաւանութիւն յայտներ է նաեւ Առաջն. Փոխանորդը։

ՌՈՒՍԱՀԱՑ ծանօթ վիպասանին մայրը, Ճէյրան Մէլիք Յակոբեան, հետեւեալ աղէխարշ նամակը հրատարակած է Կովկասեան թերթերու մէջ «Աղերագիր» վերնագրով։ Նամակը 23 օգոստոս թուականը կը կրէ. — «Դիմում եմ աղերսագրովս, իմ հանգուցեալ որդու տրտուգաբ բարեկամներին, մի կոչ անելու լրագրով ընդհանուր հայ հասարակութեան, որպէս զի նրանք մեզ նպաստեն նիւթապէս ի սէր մարդկութեան, ազատելով մեզ դառն աղքատութեան մաշող ճիրաններից, որոնք իմ որդուս մահուանից յետոյ օրէց օր կուտակվելով և բազմապատկուելով, հասցրին մեզ մեր ծերութեան միջոցին այն յենակէտին՝ որ մենք ակամայից պատռում ենք պատկառանքի հաւատ վարագոյրը և դիմում ենք հայ հասարակութեանը»։

Հանգուցեալ վիպասանը Թիֆլիսի մէջ կ'ապրէր գրեթէ իր գրական աշխատութիւնովը և երբ մեռաւ ոչ է ապրուստի միջոց մը չթողուց իր մօրը, որով ան հիմա այդ տոկալի պայման ներուն մէջ կը գտնուի։

Փափաքելի է որ նշանաւոր վիպասանին մօրը այդ խնդիրքը անուշադիր չանցներ և խեղճ մայրը ապատէր ներկայ դառն վիճակէն։

ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ Որբանոցի մարապետը ինքզինքը ապահովագրած էր 500 ոսկիի, իր մեռնելէն վերջ իր ժառանգորդներուն թողելու պայմանաւ։ Սակայն տակէ քանի մը ամիսներ առաջ յիշեալ պայմանը փոխած և Որբանոցի մէջ իր պաշտօնը ստանձնող յաջորդին յանձնել յայտարարած է միւսալ գումարը, զինքը ապահովագրող ընկերութեան։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

1902 Մեպտ. 3էն Հոկտ. 3

Ատիճան Ե. (300) և Բ. (100). Տ. Բիւզանդ Թ. Հանէսեան, սեղանաւոր, ընդ Օր. Նազէնի Մ. Պալլարեանի։

Ատիճան Զ. (200) և Զ. (200). Տ. Աստուածատուր Փափազեանի, վաճառական, ընդ Օր. Մալվինէ Շահպազեանի։

Ատիճան Ը. (100) և Ը. (100). Տ. Պերճ Մ. Քէրքսաչեան, պաշտօնեայ, ընդ Օր. Տօրինա Լապէլլա։

Ատիճան Թ. (80) և Ժ. (50). Տ. Վահան Գոլոլեան, կահավաճառ, ընդ Օր. Լիսէնի Դ. Պէրպէլեանի։

Ատիճան Ժ. (50) և Ժ. (50). Տ. Շահէն Ս. Ալլահվէրտեան, պասմաճի, ընդ Օր. Բերուշ Ոսկերիչեանի և Տ. Լեւոն Ա. Փափազեան, երկաթագործ, ընդ Օր. Նուարդ Ա. Յովհաննէսեանի։

Ատիճան Ժ. (50) և ԺԱ. (25). Տ. Հմայեակ Յարութիւնեան, դեղագործ, ընդ Օր. Զարուհի Տիգրանեանի. Տ. Յուբէն Յոյնանեան, մեքենագործ, ընդ Օր. Մարգարիտ Սուքիասեանի և Տ. Լեւոն Ալեանաքեան, բրուտ, ընդ Օր. Զարուհի Գալբաքճեանի։

Ատիճան Ժ. (50) և ԺԲ. (Ձրի). Տ. Արիստակէս Քիւրտեան, երկաթագործ, ընդ Օր. Ս. Ժամակչեանի. Տ. Արայ Ե. Զիլինեան, մեքենագործ, ընդ Օր. Արուսեակ Ս. Ունճեանի։

Ատիճան ԺԱ. (25) և ԺԱ. (25). Տ. Մարարոս Մովսէսեան, կօշկակար, ընդ Օր. Սաթենիկ Գրիգորեանի։

Ատիճան ԺԱ. կամ միայն 40 զրշ. և ԺԲ. (Ձրի). Տ. Երուանդ Մ. Տաւվճեան, կօշկակար, ընդ Օր. Վերժին Արիստակէսեանի. Տ. Ղուկաս Կ. Տ. Պողոսեան, բաղնեպան, ընդ Օր. Հռիփսիմէ Պէլլէրեանի։

Ատիճան ԺԲ. (Ձրի). Տ. Գալուստ Դրիգորեան, երկաթագործ, ընդ Օր. Ազնիւ Տիսենանի. Տ. Յարութիւն Յակոբեան, դանակագործ, ընդ Օր. Նշանուհի Ղուկասեանի. Տ. Սարգիս Մ. Գալեօնճեան, մանրավաճառ, ընդ Օր. Եւտոքսիա Լ. Գոյի. Տ. Մովսէս Սահակեան, բաղնեպան, ընդ Օր. Մարիամ Խաչիկեանի. Տ. Պաղտասար Բ. Ուրուսրլեան, սափրիչ, ընդ Օր. Արուսեակ Մէրճանեանի. Տ. Աւետիս Կարապետեան, նաւավար, ընդ Օր. Աղաչնի Մելքիսեդեկեանի։

Մանօթ.—Այս ցանկին մէջ կը գտնուին թէ՛ մանչու կողմէ և թէ աղջկան կողմէ եղած վճարումները։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Ազն. Բիւզանդ էֆ. Հանէսեանի ընդ Ազն. Օր. Նազենիկ Մ. Պալլարեանի ամուսնութեան առթիւ, փոխան ծաղկեփունջի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս.—Ազն. Տէր և Տիկին Խաչիկ էֆ. Խորասանեան 108 դրուշ, Ազն. Տէր և Տիկին Աստուածատուր էֆ. Մէրճիմէկեան 108, Մեծ. Պողոս էֆ. Մուրատեան՝ Ամաքաղար 216, Մեծ. Գարեգին էֆ. Ադամեան 216, Մեծ. Մինաս էֆ. Տէր Միքայէլեան 108, Մեծ. Յակոբ էֆ. Գասապեան 108, Մեծ. Զգօն էֆ. Խորասանեան 108, Մեծ. Միհրան էֆ. Մէլէքմէճեան 100։

—Հանգուցեալ Անդրէաս էֆ. Գասբարեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, 2 օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Մեծ. Ա. Գայրգճեան որդիք։

(Հոգաբարձութիւն)

մանեցի. ու մարմինս կործանեցի, հոգիս կորսնցուցի ու միշտ մահաբար եղայ, կամքովս կորացայ ու սիրտս կոտրեցաւ, յիշողութիւնս կարճցաւ ու խելքս պակսեցաւ, թմրեցայ ու հանճարս կորսնցուցի, յոռիներու նայեցայ և ոճիրներ մտիկ ըրի։ Ես ասդիէն ու անդիէն ամէն կողմէ բորբոքած՝ վնասուած եմ մահաբեր ցաւերով, ու ոչ մէկ տեսակէտով ընտիր գործի մէջ քեզի պիտանի եղած եմ ո՛վ ամէնուն Տէր։ Ի՛նքդ այն որովայնը որ ծնաւ զիս, կուլամ այն ստինքներուն վրայ որոնք կաթ տուին ինձ։ Ինչո՞ւ համար կաթին հետ մարդ մարդելով չծծեցի, և ինչո՞ւ անուշի տեղ լեղի չկերցուցին ինձ։ Որովհետեւ եթէ ես ինձմէ այսքան խօսքերով դատաւոր կանգնեցայ անարդ անձիս դէմ, որուն համար բարկութեան սուրս վար առած չեմ դեռ, երկրածիններէն ո՛վ կրնայ մեղմացնել զիս։

(Շարունակելի)

ԹԻ. ԽՕՍՔ

ԱՐԵՂԱԴՐԵԼԻ անձիս նամախտին քնները շարունակ բարդելով, դարձեալ ուրիշ բառերով պիտի խօսիմ. նոյն պայմաններով կրկին պիտի ներկայացնեմ զանոնք. թերեւս այս յանդիմանութեան դատապիտի ընկղմիմ քու գթութեանդ անբաւ բարիքներուն մէջ որ Խաչին վրայ բեւեռուած ատենդ իսկ, ամենամեծ ողորմութեամբ, քեզ չարչարողներուն համար աղօթեցիր Բարձրեալ Հորդ։ Ուրեմն քաւութեան յոյս չնորհէ՛ ինձ, ո՛վ կեանք ու ապաւէն, և երբ թշուառս չունչս կուտամ, Քու բարի ոգիդ ստանամ։ Ու Քեզ՝ Հօրդ ու սուրբ Հոգւովդ մէկտեղ, զօրութիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և փառք, մինչեւ վերջը. Ամէն։

Նոյն այն հոգւոյն աղերսելիս մարմնաւորներուն ու ոգեղեն հեծեծանէներուն նո՛ր յանխլուծելի Սրտի խօսքերէն խօսք առ Աստուած.

)(38)(

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՄԱՐԹ ՄԱՐԻՈ

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Զ.

Նախանձը

«Պ. Ճէյմսի՝ Պ. Բիքի անդրանիկ զաւակին հրամաններուն ներքեւ է որ կ'ուչխատիմ հիմա։ Բաւական վարժուեցայ գործի մէջ, անանկ որ շատ դիւրութեամբ կրնամ հիմա կեանք վարել հոն։

«Երբ կարենաս ուրիշ օրուան մը համար արձակուրդի հրաման առնել, ինծի՛ եկուր։ Քու վրադ խօսեցայ արտաճանչնամեմատ իմ Պարոններուս, ու շիտակը զգածուեցան ինծի հանդէպ ատենութիւնդ համար։ Ասոնք ըսելով, քեզի վստահացնել կուզամ որ, ի՛նձմէ աւելի անոնք պիտի չնայեն քեզի պատուել ու սիրել հոս և կը յուսամ որ, քանի մը օր, չա՛տ զուարթ և երջանիկ կեանք մը պիտի վարես։

«Թերեւս վերջին անգամը ըլլայ որ տեսնանք զիրար՝ ա՛յնքան երկար բաժանումէ մը առաջ...»։

Լիւսիէն իր յիսնապետէն հրաման ուզելու գնաց, որ պատասխանեց.

—Ընդհանուր վերաքննութենէն յետոյ կրնաս արտօնուիլ։ Հիմակուհիմա, ալ արձակուրդի խօսք մ'ըներ ինծի, և երբ ժամանակը գայ ան ատեն եկո՛ւր։

Երկու ամիս սպասելու էր։

Այդ ժամանակամիջոցը ուրախ անցունել պէտք էր։ Լիւսիէն բաւական ընկերներ գտած էր, ու առանկով բաւական ուրախութիւն կը խառնէր իր միօրինակ կեանքին։

* * *

Շաբաթ իրիկուն մը Լիւսիէն պարապ տեղը սրճարան մը կը սպասէր իր բարեկամներէն գնդապետի մը, որ այդ գիշերուան համար խօսք տուած էր գալ, ու Լիւսիէնը տուն տանիլ հանդէսի մը ներկայ գտնուելու համար։

Հեռագիր մը հասաւ յանկարծ, որ կը ծանուցանէր։

Գալս անկարելի է. բացէն ծառայութեան մը համար բացէն տեղ մը երթալու հրամանը ստացած եմ։

Շաբաթ օր. մի՛եւնոյն ժամադրավայրը եկուր։ ՏՕՊԷՌՆՕՆ

Լիւսիէն սիրտը կոտրած սրճարանէն դուրս ելաւ, և Սէն Միշէլի հրապարակը անցաւ. մի՛չա միւեւնոյն մտածումով զբաղած։

Փողոցին անկիւնը երիտասարդ աղջիկ մը տեսաւ, որ կեցած ծխան մաքրող տղու մը հետ կը խօսակցէր. և ուշադրութիւնը դրաւեց այս տեսարանը։

Այս հակասական պատկերը զարմացում մը ծնցուց իր ներսիդին, որովհետեւ երիտասարդ աղջիկը, որ սպասուհի մըն ալ ուներ հետն, ծանր հագուստներ հագած էր, որով անչուշտ բարձր դասին կը պատկանէր։

Բարի ժպիտով մը կը խօսէր սեւազգեստ տղուն հետ, որուն երեսը և ձեռքերը մրոտած էին ամբողջ, ու աչքերն ալ կը կածկլտային կարծես, դիմացինին յառած պտուտն։

Ծան Լարօշն էր երիտասարդուհին։

Լիւսիէն տը Ֆավրէօզ չէ՞ր ճանչնար զայն։

Երիտասարդ աղջիկը, պզտիկ ծխան մաքրողէն բաժնուելուն պէս, նշմարեց երիտասարդը, որ իրեն կը նայէր։ Ուժգին ակնուվրայութիւն մը, սաստիկ յուզո՛ւմ մը զգաց ներսիդին զայն տեսնելով, և խիստ կարմրութիւն մը պատեց այտերը։

Լիւսիէնին զարմանքը ա՛յն աստիճան մեծ եղաւ զայն տյդչափ չփոթած տեսնելուն որ յայտնի չընելու համար մեկնեցաւ անմիջապէս այդ տեղէն։

Երբ փողոցին անկիւնը հասաւ, անգամ մը ետին դառնցաւ, վերջին ակնարկ մըն ալ նետելու այդ աղջիկին վրայ՝ որ զինքը տեսնելով չփոթած էր այնքան։

Նո՛ր վայրկեանին, ծա՛ն ալ ետին կը դառնար անգամ մըն ալ տեսնելու այն անձը, զոր էտմոնտ տը Ֆավրէօզը կը կարծէր. և անոր ակնարկներուն հանդիպելով, հեշտանքոտ յուզումի մը սարսռումները կ'զգար ներսիդին՝ որ անորոշ անդիւնքն էր մեւեռոյն ատեն թէ՛ սէրի և թէ ամօթի զգացումի։ Ի՛նքն ալ անմիջապէս առջին դարձաւ, ու փողոցին մէջ անյայտացաւ։

Լիւսիէն չսպասցնց հետաքրքրուած կը հարցնէր ինքնին.

—Ի՞նչ պաշտելի աղջիկ էր... Ի՞նչ կը նշանակէր այդ ըրածները... ինչո՞ւ ինծի տեսնալուն պէս կարմրեցաւ... ի՞նչ կար...

Կը մտածէր այս տարօրինակ դէպքէն եզրակացութիւն մը հանել չանալով։

—Աղջիկ մը՝ որուն ազնուական ընտանիքէ ըլլալը յայտնի է, կ'ըսէր ինքնիրեն. և որ, հաւանականաբար այդ թաղը կը բնակի, որովհետեւ սպասուհին ալ հետն էր... Թերեւս բարեկամներէս մէկուն մէկ ազգականն է, ու գիս կը ճանչնայ... Բայց ինչ չեմ յիշեր որ տեղ մը տեսած ըլլամ զինքը. որովհետեւ անա՛նկ հրապուրիչ աչքեր, ու անա՛նկ գեղեցիկ դէմք մը ունի որ՝ կարելի չէ մոռնալ երբէք։

* * *

Էտմոնտին եղբայրը ծխան մաքրող տղային հանդիպեցաւ, որ Կալանտ փողոցէն կ'երթար։

—Սա տղան... ճի՛շդ ան է, մոռլատած ինքնին։ Ախ, եթէ կարենայի հարցաքննել զայն...

Քայլերը փութացուց իսկոյն, դեռ որոշում մը չի տուած ինքնիրեն, ու տեսաւ որ, պզտիկ Բօլ ծխախոտի մը խանութը կը մտնէր։

—Ածխագործ ու ծխան մաքրող, մի՛կ բան է. ուրեմն հոս կ'ուչխատի այդ տղան։

—Խանութին տոջեւէն անցաւ և Պուռասը նշմարեց, որ խեղճ տղան ներս մտնելէն ի վեր կը չարչարէր։

—Ի՞նչ աշխին անդին կ'երթաչ, տունին կարգ ու չարքը տակն ու վրայ կ'ընէ կոր, լա՛կոտ. հոդ ամէն մարդ քու գերի՞դ է. կերակուր ուտելու համար քու աղայութի՞նդ պիտի ըլլա՝ չենք։ Կորչի՛ր աչքիս դիմաչէն. նայէ կտոր մը ապուր մնաչեր է նէ կեր, չէ նէ չոր հաչ պիտի ուտչ և ամէն ատեն աչանկ ընելու է քեզի չո՛ւնչանարդի... Կէս ժամ առաջ գալու էիր, քանի որ վարվեցդ հիշդ ժամը վերջին կ'արլակէ քեզի... Ո՞ւր էիր նայիմ. ինչ կընէիր փողոչները. նորէն պժտիկ Ռօժէթին հետ կը շաղակրատէ՞ր կոր, հա՞... Կեչի՛ր. հիմա չա հաչարկկ փայտը քանի մը անգամ կռնակդ իջնչուներմ նէ կը սորվիչ. հը՞... Կորչի՛ր աչեւէչ. նա ապտա՛կ մըն ալ երեչիդ։

Զինուորը լսած էր այդ ահռելի ամբաստանութեան մէկ մասը՝ որ աքսորներու ու բռունցքներու ընկերակցութեամբ, ահեղօրէն տեղացած էր խեղճ տղային գլխուն։

—Զարհանիին փորը անօթի է, և գիւղացին ալ մատչելի դէմք մը չունի, ըսաւ ինքնիրեն։ Տա սիրուն աղջիկին վրայ տեղեկութիւններ հարցնելու ատենը չէ հիմա պզտիկ ծխան մաքրողին. որովհետեւ անոր խօսքը ընելը, պարզապէս յանդիմանութիւն մը առ պիտի ըլլայ անոր։

Թարգմ. ՇԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՆԿՐՈՒԱԶ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՊԷՍԹ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332,000,000 ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114,000,000 ՖՐ. — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանագիրն՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս ընկերութեանց պայմանագիրներէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ

Ընկերութիւնը՝ կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով։ = ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու և կենաց՝ շահաբաժին մասնակցութեամբ և երաշխաւորեալ առկոսի սակերով. որպէս նաեւ աղջկանց դրամաժիտի ու մանչ տղայոց դրամագլխի կազմութեան, և ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

Կ'արժէ ուրեմն այլուր ապահովագրուելէ առաջ՝ անգամ մը Ընկերութեանս պայմանագիրն այցէ անցրնել։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեանս գրասենեակը, ՊՈԼԻՍ ՊԱՌՆԱԹԱՆ ԽԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԴԱՆ — ԸՆԴՀ. ԴՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ — ՈՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱԹԱՆԻ

ԻԼԱՆ

Էլեէվմ միւնգասատա պուլունան. 53 չիֆթ թէլեթին խարճ պէտէր չիֆթի 410. 20 չիֆթ սէլեարա մախսուսա գուլպալը թէլեթին էմանէթ չանթասը պէտէր ատէտի 90. 30 չիֆթ թէլեթին սիրիւսիւ չանթասը պէտէր ատտտի 300. 150 չիֆթ գուլբսըզ թէլեթին էմանէթ չանթասը պէտէրի 100. 100 չիֆթ միւվեզզի չանթասը պէտէրի 110. 350 չիֆթ պիրինճի պոյ պէզ չուվալ պէտէրի 18. 300 չիֆթ իքինճի պոյ պէզ չուվալ պէտէրի 16. 500 չիֆթ իւչինճի պոյ պէզ չուվալ պէտէրի 14,20 1'50 չիֆթ պիրինճի պոյ պէզ չանթա պէտէրի 8. 2700 իքինճի պոյ պէզ չանթա պէտէրի 6. 1440 գանավիչ չուվալ պէտէրի 4.

Թէլեկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթինին սէնէի հաղրէ անպար միւրէթթէպթիրնտան միւպահասարնա լիւզում կէօրիւլէն պալէտէ մուհարրեր 11 զալէմ խարճ վէ չանթա վէ չուվալ վէ սարէթ խէզալարրնտա մուհարրեր ֆիւեթլարլա միւնագատտա օլուպ, ֆիւեթլարը հատտը լաեբգընտա կէօրիւլուտիւկիւ թագտիրաէ իհսէյինին իճրասը մուգարրեր օլուպ, էչեսի մէզքիւրէնին իմալընա թալիպ օլանլարրն նիւմունէ վէ չէրսիթինի կէօրմէք վէ ատտա գիեսաէ թաֆսիլաթ ալմագ իչուն, եվվել էմրաէ եեւզաէ օն հիապպլա թէէմինաթը նագտիեէ վէ եաիա Տէրսաատէթ թիճարէթի օտասըլա մուգավէլաթ մուհարրիրլիեինանէն մուսատտագ քէֆալէթը գավիեէլերինի միւսթասարպէն ճումատատա մատտա պէտէր կիւն նէզարէթը միւշարիէյա մէյլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլեմէլերի իլան օլունուր։

6 Թէշրինի եվվել 318

ԳԱՍԷՐԳԻՒՂԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

«Մանզումէ» ամէն առաւօտ պատրաստ կը գտնուի եկեղեցւոյ դիմաց Զուլֆեան էֆ.ի դեղարանը, որ մեր գործակցութիւնը ստանձնած ըլլալով, ա՝նք որ կը փափաքին թերթիս բաժանորդագրուիլ, կրնան նաև հոն դիմել, ու ստանալ ընկալագիրները։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՇՍԷՐՆԱՆ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Կը յանձնարարենք երաժշտութեան առաջնակարգ ուսուցչուհի մը, Վարչուհի «քոնսէրվաթուար»էն պատկեալ, դուստր՝ նշանաւոր թժիկ տօքթ. Պէտանօքի։ Մասնաւոր դիրքուսոյց մէթոտ մը զգալի յառաջդիմութիւններ կ'ապահովէ քիչ ժամանակուան մէջ։ Ասաւասիկ մեր արուեստասէր օրիորդներուն համար խիստ հաճելի անակնկալ մը։

Դիմել Բերա, Եմէնիճի փողոց, Բամանթօ խան, թիւ 4, առաջին յարկ (թաղապետական չէնքին մօտ)։

Գիները դիւրամատչելի են։

ՄԱՄՈՒԱԼԱԹԸ ՏԱՄԻԼԻԹԵԼԻ ՕՍՄԱՆԻԹԵԼԻՆ ԵՐԳԱՆՄԸՇ ՎԷ ՖԻԼԹՐԷԼԷՆՄԻՇ ԷՆ ԱԼԷՍ.

ՁԷՅԹՈՒՆ ԵԱՂԼԱՐԸ

Մէնէքչէ բաեիհալը Օսմանը միւրէքքէպլէրի վէ սարէլ մուխթէրիի կիրիտի Արմէտ Շեվգը պէյ թարաֆընտան պու տէֆա իսթիրա իտիլէն «ֆիլթրէ» ալէթի վասթասը իլէ, ուսուլը ֆէնենսի տարէսինտէ երգանմըշ վէ սիւրիւմիշ վէ միտէի իսլալ իտէճէք հէր նէվի մէվատտը էճնէպիկէտէն արի վէ պէրի գըլընմըշ խալիս վէ նէֆիս զէյթուն եաղլարը մէվգըը ֆիրուխթա վաղ օլունմուշ տրը։

Գունուն խիլաֆընը ֆէննէն իսպաթ իտէնլերէ՝ իտալթխանէ թարաֆընտան 50 օսմանլը լիրասը վերիլէճէէ տախի թէահհիւտ օլունուր։ Իշպու եաղլարը կերէք նէֆասէթինի վէկերէք ֆիտթաճա էվվէնիկէթինի թէճրիպէ իթմէք խութէէն երպասը մէզաա՝ տէրունինտէ սթիգ եարբմ գըեէ զէյթուն եաղընը հավի վէ չիչէնին աղը մուխթէրիի կիրիտի Ահմէտ Շեվգը մէօրի իլէ մէմհուր գաբալը չիչէնէրէն պէէր ատէտի 5 ղրուշ ֆիեաթլա սաթըլմագտա տրը։

Եաղ իսկէլէսինտէ 29 նիւմէրօլու Նիգօլաքի Բաբատօրուլօնընն մաղազասընա միւրաճաաթ պույրուլմասը իլան օլունուր։

ՀԱՅ ՍՆՏՈՒԿՃԻ ՀԱՐՄՆԻՒՐԻ

ՄԱՔՍՈՒՏ ԳԸԼԸՃՃԵԱՆ

Կ. Գոլիս, Էսկի-Զապթիյէ

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ
Մ Ի՝ Ո Ի Զ Է Ք
Զ Պ Ի Տ Ի
Տ Ա Մ
Ա Պ Ա Ռ Ի Կ
Զ Պ Ի Տ Ի Տ Ա Մ

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱԳԹԱԳԹԻՉ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՀԱՏԱՆ
THE SINGER MANIFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մէքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ այնարդեն ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մէքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքագրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մէքենաները կը ծախուին միմիայն ՍԻՆԿԷՐ Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

ԲԵՐԱ՝ 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

ԿԱԼԱԹԱ՝ 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ։ 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ՝ 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։

ՍԿԻՒԹԱՐ՝ Զարլը պօյը թիւ 120։

ԴԱՍԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆՔ ԶՐԻ

Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի, Բերա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։

Կեղծարէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՄԻԱՅԹԵՐԵՄ ՄԻՆԹԷՐԻԼԷՐԷ ԿԻՒԶԷԼ ՊԻՐ ՀԷՏԻՑԷ

ՎԱՔՍԻՆ

ՍՈՒՍՈՒԶ ԵԱՆԱՆ ԻՏԱՐԼԻ ԳԱՆՏԻԼԻ, ՀԷՐ ԵԷՐՏԷ ՍԱԹԸԼԸՐ

Թագիտէրիսնէն սագընընզ

Մէղքիւր իտարէ գանտիլին բաղպէթը ումումիպէպէ մաղտար օլաուղունը կէօրէն բագիպլէր թարաֆընտան թագիտլերի խմա վէ ֆիրուխթ իսթիմէքտէ օլաուղունան, գութուլար իւզէրինտէ մէօհր պուլունան ֆրանսըզճա (Վաքսին) քէլիմէսի իլէ ֆապրիգամզը իչպու մարգասընա եանի ՔԻԻՐՐԻՅ ԱՐԶԸՆ իւզէրինէ վաղ օլունմուշ օլան գանտիլին բէմմինէ տըգգաթ իթմէլերի թավսիյէ օլունուր։

24 գութու եաքաքգէրբընը, կէթիրէճէլերի գութուլար տէրունինտէ պուլունան ուսուլը խթիմալէ տարը սարը քեաղրալարը իսպաթ իսէնլերէ՝ մալիւմ օլան հէտիեէ վէրիլէճէէ տիր։

Պիւթիւն մէմալիքը Օսմանիէ իչուն մէղքիւր ֆապրիգանընն վահիա շիպէսի իսթանպօլտա Սուլթան Համամընտա Հաճօրուլօ խանընընն իւսթ գաթընտա 29 վէ 30 նումէրօտտա Բաբաեանօրուլօ վէ շիւրէքեասը տրը։

ՊԱՒԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԾԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ. 19,534,276
» » եանկըն » » » 460,267,203
» » » բրիմի » 1,433,965

Էօմիւր էնվէրնէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէհիլ չէրսիթ իւլ սիկուրթա ատտ իտէր

Սանկէ՝ էտրը հէր նէվի պէնա վէ եէնա իւզէրինէ սիկուրթա ատտ իտէր։

Նէֆէսի՝ էտրլերը՝ էտրը մալ, եվրատը նագտիյէ վէ վարբր սիկուրթալարը գապալ իտէր։

Հիսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897է 18%, 1898է 18%, 1899տա 16% թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Ներքեթին Պանքէրլերը՝ (Տէրսաատէթէ Դրէսդի Լրօնէ, Լօնտրատտա Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Օսթենտտա Գանդ Նատիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւսատիա վէ միւթէպէր քէֆալէթի ատէնթլէր արանըլըյոր՝ Թիւրքիա իչիւն ումումի ատէնթ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Մէր թէպանի ասգագ ճէսիտխան

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՑԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՅԱՃԱԽՈՐԴԱՑ
ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԷՐՃԱՑԻ HERDJAI

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԳՈՀԱՐԷՂԷՆՆԵՐ
ՈՒՆԵՆԱԼ
ԴԻՄԵՑԷՔ
Պոլիս Ոսկերչաց Շուկայ
Մեծ-Փողոց, թիւ 13

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։
ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։
ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։
ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և արծաթեայ գաւազաններ։

ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, Ամերիկայի համար չաքաթական հարիւրին 5 վճարում
ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ ընտրուած չեն % 10 զեղչով եւ կ'առնուին

ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ՐՈՊԵՐ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸ

ՄԷՐՔԷԶ ՏԷԲՕՍԸ

Էսկի Զապթիյէ ճասսէսինտէ Թօմսօն խանընտա

Տաճանընգը, պէյմի վէ զէրաֆէթիյէ մասրուգ օլան արսլան վէ թէշգիլի խալիս Ինկիլիզ լասթիգ գալոշլարընը պու սէնէ տաճա մէթին վէ զարիֆ պիր սուրէթաէ իսլալ իսլիմէյ տիր։ Թօքսան սաթուն ալմագ իսթէյէն սիւքքանճելար էսկի Զապթիյէ ճատտէսինտէ Թօմսօն խանընտա քէտին մէրքէզ տէբօմզգա կէլուպ միւպայասա իյլէթքէրինտէ հէմ քէնտիլէրինի վէ հէմ տէ մուշտէրիլէրինի մէմնուն իթմէյ օլանգալար տրը։ Բէրաբէնտէ սուրէթիյլէ միւպայասա իտէէնէ օլան էհալիի միւհթէրէմտէ՝ պալէտաէքի մարգա իլէ մէնգուշ օլան պիրինճի նէվ խալիս Ինկիլիզ լասթիք գալոշլարան իշթիրա էյլէտիքլերինտէ, հէր վէհհէյլ մէմնուն վէ միւսթէֆիտ օլանգալարը թէէմին օլունուր. լասթիք գալոշլարընը՝ ումում լասթիք գալոշ սաթան տիւքքեանճելարտա պուլունուր։

Ումում մէմալիքը շարգիյէ աճէնթէսի — ԿԷՏՐՕԼ

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

Տ. ԿԻՒՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ

Կ. Գոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշ, Մեծ Նոր Խանի մէջ, վարի յարկ, Թիւ 47։

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարուճներովը ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մոմաջ երիզ, լէմոն ծաղիկ, կրլանդ, քողք, ձեռնոց, մնտուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրատ թեան հագուստ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւն ու ազնուութիւնը, և շատ մը ՖԱՆԹԷԶԻ ձեւեր մոմի կապուածներով որ ամէնէն գժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։